

Áætlunarflug innanlands
Félagshagfræðileg greining

Frumniðurstöður

Ásta Þorleifsdóttir, Innanríkisráðuneyti
og Vilhjálmur Hilmarsson, Mannviti

Félagshagfræðileg greining á innanlandsflugi

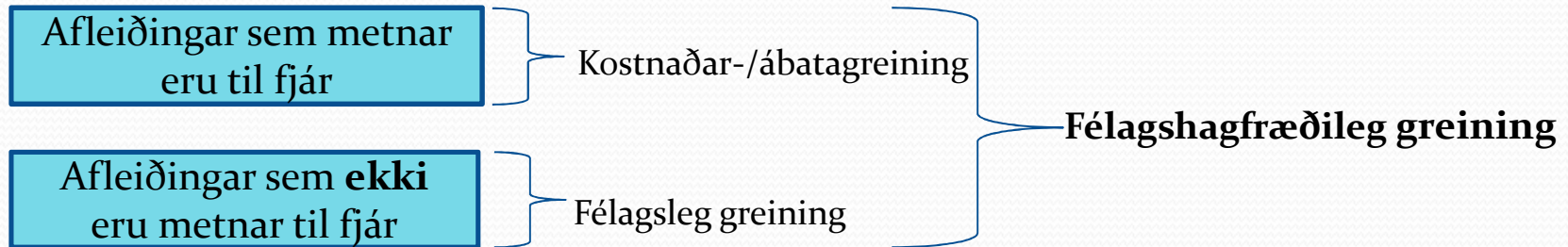
- Í Samgönguáætlun 2011-2022 eru skilgreind 29 rannsókn-, úttektar- og stefnumótandi verkefni þ.m.t.
  - „...gera á félagshagfræðilega úttekt á framtíð áætlunarflugs innanlands.“
- Markmið verkefnisins er að framkvæma félagshagfræðilega greiningu á mikilvægi áætlunarflugs:
  - Öðlast yfirsýn yfir líklega þróun /spá um farþegafjölda
  - Meta heildarkostnað hins opinbera og einstaklinga
  - Meta áhrif flugvalla og flugsamgangna á lífsgæði íbúa og félagsauð
  - Áhrif á rekstrarumhverfi fyrirtækja, stofnana og atvinnumöguleika.
  - Niðurstöður myndi grunn að aðferðafræði við forgangsöröðun framkvæmda og ráðstöfun fjármagns í flugsamgöngum.
  - Að niðurstöður nýtist við stefnumótun við endurskoðun samgönguáætlunar.

Flugvellirnir

Aðferðafræðin

- Byggir á tveimur meginþáttum; samfélagslegum og hagfræðilegum.

- Innanlandsflug er skoðað á grundvelli áhrifa á:
  - **Á hagkvæmni þ.e. verðmetanlega þætti.**
  - **Á samfélagslega þætti fyrir;**
    - Atvinnu, menningu, menntun, afþreyingu, heilsu, öryggi o.fl
    - Atvinnulíf/fyrirtæki t.d. ferðaþjónustu, verslun og þjónustu.
- Áhrif á félagsauð eru skoðuð í samhengi við fjárhagslegan fýsileika og samfélagslega arðsemi.

Kostnaðar-/ábatagreining

- Markmið k-/á greiningar er að meta ábata og kostnað sem samfélagið ber af hverjum flugvelli
  - **Hlutajafnvægisgreining:** staðsetning Reykjavíkflugvallar óbreytt í greiningunni.
- Farþegaspá sem tekur tillit til fyrirhugaðrar atvinnuuppbyggingar, horfa í ferðaþjónustu, íbúaþróunar, hagkvæmni flugs á við núllkostsleiðir og fyrirhugaðra samgöngubóta.
- Samanburður **flugvallanna**. Metinn er ávinningur og kostnaður fyrir:
  - *Hið opinbera;*
    - Kostnaður vegna reksturs og þjónustu á flugvöllum og styrkir til flugrekstraraðila
    - Tekjur af notendagjöldum og eldsneytisgjöldum
    - Breytingar í skatttekjum.
  - *Notendur flugsins;* Tíma- og fjarlægðarsparnaður.
  - *Samfélagið allt;* Færri slys á vegum og umhverfisáhrif.
- Notað er staðfært arðsemislíkan Vegagerðarinnar: **TERESA** (**T**ransport- og **E**nergiministeriets **R**egnark for **S**amfundseconomisk **A**nalyse).

TERESA

Félagshagfræðileg greining

Samræmt þjóðhagslegt arðsemismat

Útgáfa 1.0

Kynning

Yfirlit

Útgáfa 1.0 er staðfærð útgáfa líkansins TERESA:
Transport- og Energiministeriets Regnearksmodel for
Samfundsekonomisk Analyse sem þróað
var af Danmarks Tekniske Universitet í samvinnu
við rannsóknarstofnanir í Danmörku. Staðfæring líkansins
er afsprengi meistaráritgerðar frá Háskóla Íslands og
greiningarvinnu Vegagerðar. Öllum spurningum og
ábendingum skal beina til Vegagerðar eða á

Félagsleg greining–Búsetugæði og félagsauður

- Markmið: Að svara spurningunni;

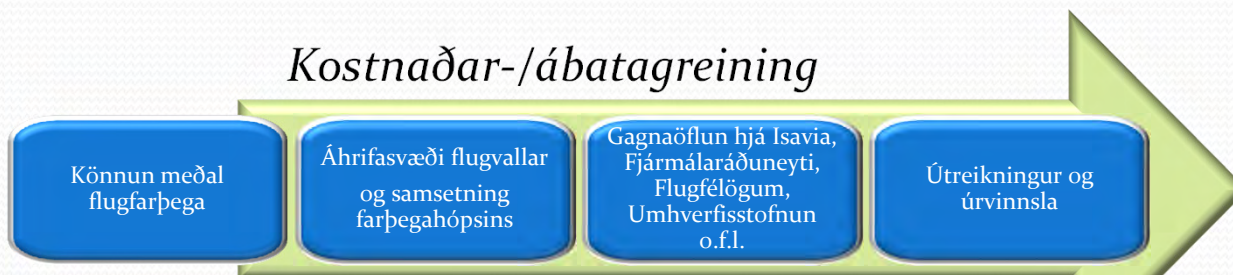
Hvaða áhrif hefði það að hætta flugi á félagslegt- og hagrænt umhverfi og forsendur búsetugæða?

Byggt á aðferðafræði frá Noregi, Alaska , Ástralíu og Indlandi

- Virðisþættir sem saman mynda grundvöll að búsetugæðum
  - Heilsa og öryggi
  - Menntun og notagildi hennar
  - Atvinna
  - Aðgengi að þjónustu
  - Menning og tómstundir/afþreying
  - Fjölskyldutengsl.

Verkferlið

Kostnaðar-/ábatagreining

Félagsleg greining

Samþættar niðurstöður

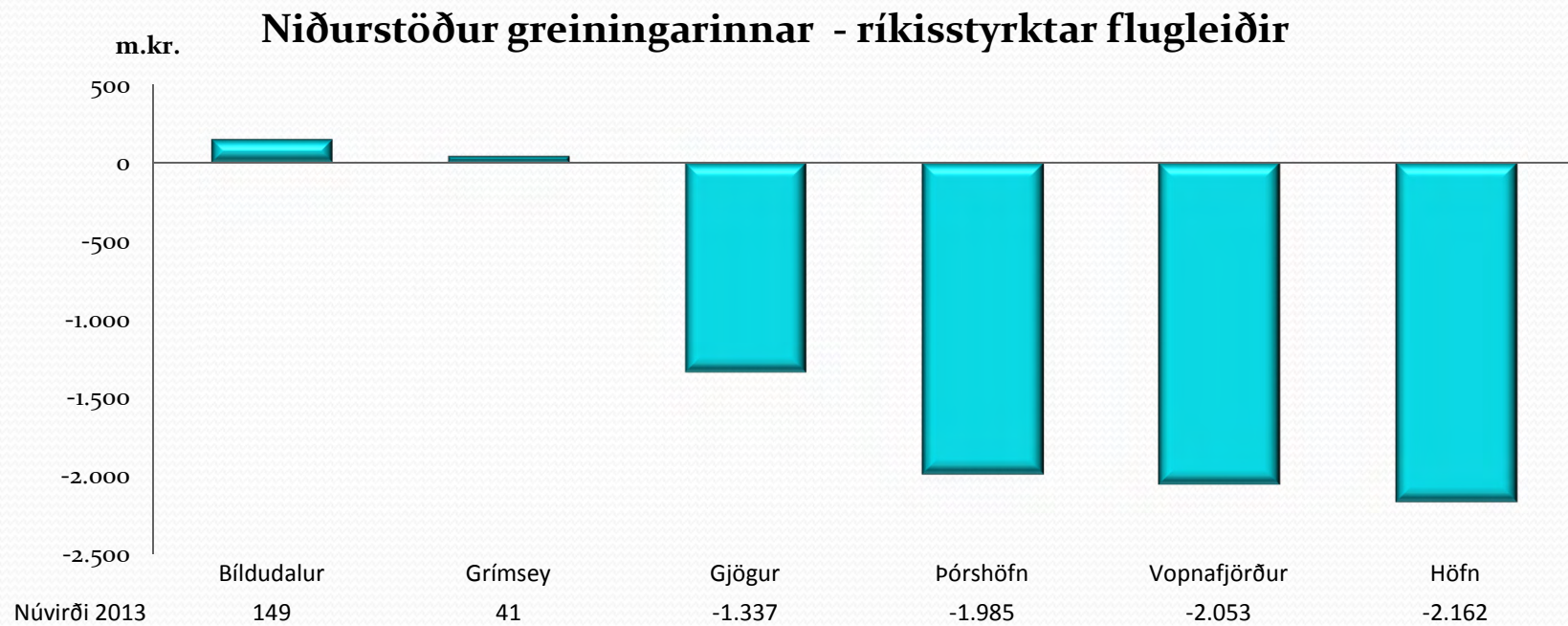
Kannanir á félagslegum þáttum

- Samanlagt úrtak: Um 7.500 manns. Svarendur: 3.434.
  - Viðamesta könnun á innanlandsflugi hingað til
  - Viðhorf til flugsins og ferðatilhögun á áhrifasvæðum flugvallanna og á landsvísu.
- **Þrjár kannanir:**
  - 1) Könnun meðal flugfarþega
    - Fjöldi svara: 759
  - 2) Þjóðmálakönnun Félagsvísindastofnunar
    - Fjöldi svara 710, svarhlutfall 60%
  - 3) Könnun á áhrifasvæðum áætlunarflugsins - Félagsvísindastofnun
    - Fjöldi svara: 1965, svarhlutfall 61,4%

Niðurstöður k-/á greiningar

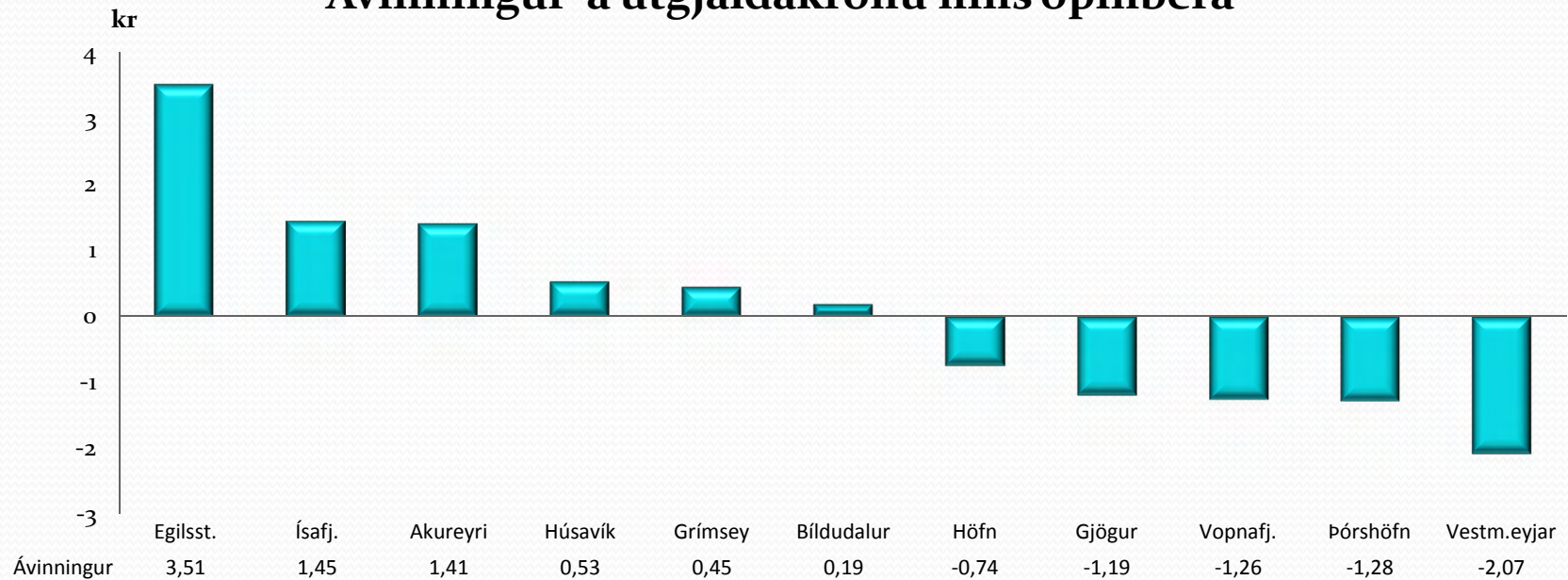

Niðurstöður k-/á greiningar

Niðurstöður k-/á greiningar

Ávinningur á útgjaldakrónu hins opinbera

Niðurstöður félagsgreiningar

- **Samfélagslegar afleiðingar** þess að hætta flugi á *heilsu og öryggi, menntun og notagildi hennar, aðgengi að þjónustu, menningu og afþreying og fjölskyldutengsl á hverju áhrifasvæði?*
- *Í fyrstu er virði þáttarins metið, t.d. er heilsu og öryggi gefið hæstu virðiseinkunn.*
- *Í næsta skrefi er áhrif/umfang þess að hætta flugi á virðisþáttinn á hverju áhrifasvæði metið.*
- Virði og umfangi er tvinnnað saman í afleiðingu eftir þar til gerðu myndriti.

Áhrifamat

- Umfangsmatið tekur tillit til þó nokkurra skorða:
- **Heilsa og öryggi:** Niðurstöður kannana, lýðfræði áhrifasvæðis, náttúruvá, staðbundin heilbrigðisþjónusta, vegaaðstæður, öryggi fjarskipta.
- **Menntun og notagildi hennar:** Niðurstöður kannana, lýðfræði áhrifasvæðis, menntastofnanir á áhrifasvæði, vegaaðstæður.
- **Atvinna:** Fyrirtæki á áhrifasvæði, lýðfræðilegir þættir, niðurstöður kannana.
- **Aðgengi að þjónustu:** Þjónusta á áhrifasvæðu, niðurstöður kannana.
- **Menning og afþreying:** Niðurstöður kannana.
- **Fjölskyldutengsl:** Niðurstöður kannana.

Niðurstöður félagsgreiningar

Flugvellir	Heilsa og öryggi	Menntun	Atvinna	Aðgengi að þjónustu	Menning og afþreying	Fjölskyldu - tengsl
Egilsstaðir	(- - -)	(- -)	(- -)	(0)	(-)	(-)
Akureyri	(-)	(-)	(- -)	(0)	(-)	(-)
Ísafjörður	(- - -)	(- -)	(- -)	(0)	(-)	(- -)
Húsavík	(- -)	(-)	(-)	(0)	(-)	(- -)
Bíldudalur	(- - -)	(- -)	(-)	(-)	(-)	(-)
Grímsey	(- - - -)	(- - -)	(-)	(- -)	(-)	(- - -)
Gjögur	(- - -)	(- -)	(0)	(- -)	(-)	(-)
Þórshöfn	(- - -)	(- -)	(-)	(-)	(-)	(- -)
Vopnafjörður	(- - -)	(- -)	(0)	(-)	(-)	(- -)
Höfn	(- - -)	(- -)	(-)	(0)	(0)	(0)
Vestmannaeyjar	(- -)	(-)	(-)	(0)	(-)	(- -)

Niðurstöður félagshagfræðilegrar greiningar

- Samþættar niðurstöður kostnaðar-/ábatagreiningar og félagslegrar greiningar.
- Hagkvæmniathugun í samanburði við samfélagslegar afleiðingar þess að hætta flugi.
- Skýr og skilmerkileg framsetning sem nýtist í stefnumótun.

Sambætt niðurstaða

	Kostnaðar- /ábatagreining		Félagsleg greining					
	Núvirði	Arðsemi útgjaldakrónu	Heilsa og öryggi	Menntun	Atvinna	Aðgengi að þjónustu	Menning og afþreying	Fjölskyldu tengsl
Egilsstaðir	51.373	3,51	(- - -)	(- -)	(- -)	(0)	(-)	(-)
Akureyri	24.246	1,41	(-)	(-)	(- -)	(0)	(-)	(-)
Ísafjörður	4.643	1,45	(- - -)	(- -)	(- -)	(0)	(-)	(- -)
Húsavík	735	0,53	(- -)	(-)	(-)	(0)	(-)	(- -)
Bíldudalur	149	0,19	(- - -)	(- -)	(-)	(-)	(-)	(-)
Grímsey	41	0,45	(- - - -)	(- - -)	(-)	(- -)	(-)	(- - -)
Gjögur	-1.337	-1,19	(- - -)	(- -)	(0)	(- -)	(-)	(-)
Þórshöfn	-1.985	-1,28	(- - -)	(- -)	(-)	(-)	(-)	(- -)
Vopnafjörður	-2.053	-1,26	(- - -)	(- -)	(0)	(-)	(-)	(- -)
Höfn	-2.162	-0,74	(- - -)	(- -)	(-)	(0)	(0)	(0)
Vestmannaeyjar	-2.844	-2,07	(- -)	(-)	(-)	(0)	(-)	(- -)

Ályktun og næstu skref

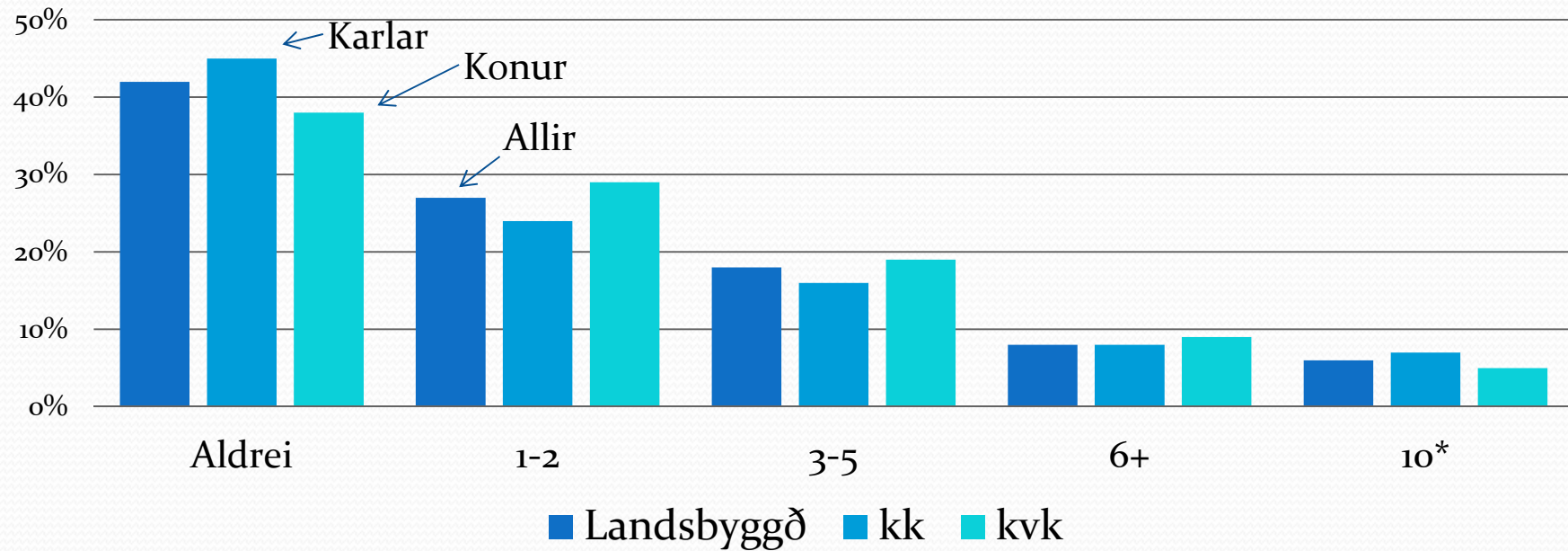
- Verkefninu er ekki að fullu lokið.
- Ályktanir skýrsluhöfunda:
  - Rekstrargrundvöll ákveðinna flugvalla og flugleiða þarf að endurskoða.
  - Gagnlegar vísbendingar til flugrekstraraðila um markhópa og mögulegt rekstrarhagræði.
  - Ýmsar nýjar upplýsingar varðandi jafnræði í aðgengi að almannabjónustu og almenningsamgöngur.
- Er hægt að beita þessari aðferðafræði við forgangsröðun framkvæmda og ráðstöfun fjármagns?

Hversu oft hefur þú flogið á síðustu 12 mánuðum

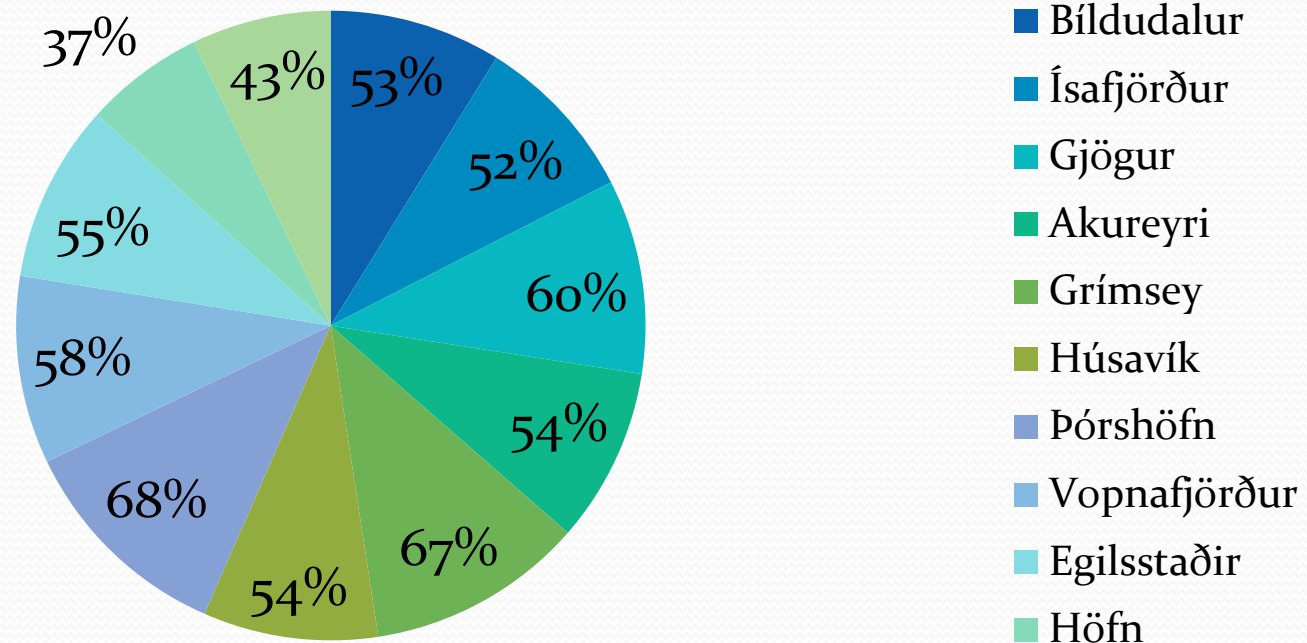
Að lágmarki 1/3 landsmanna hefur flogið!

Hlutfall þeirra sem hafa flogið á síðustu 12 mánuðum, eftir kyni

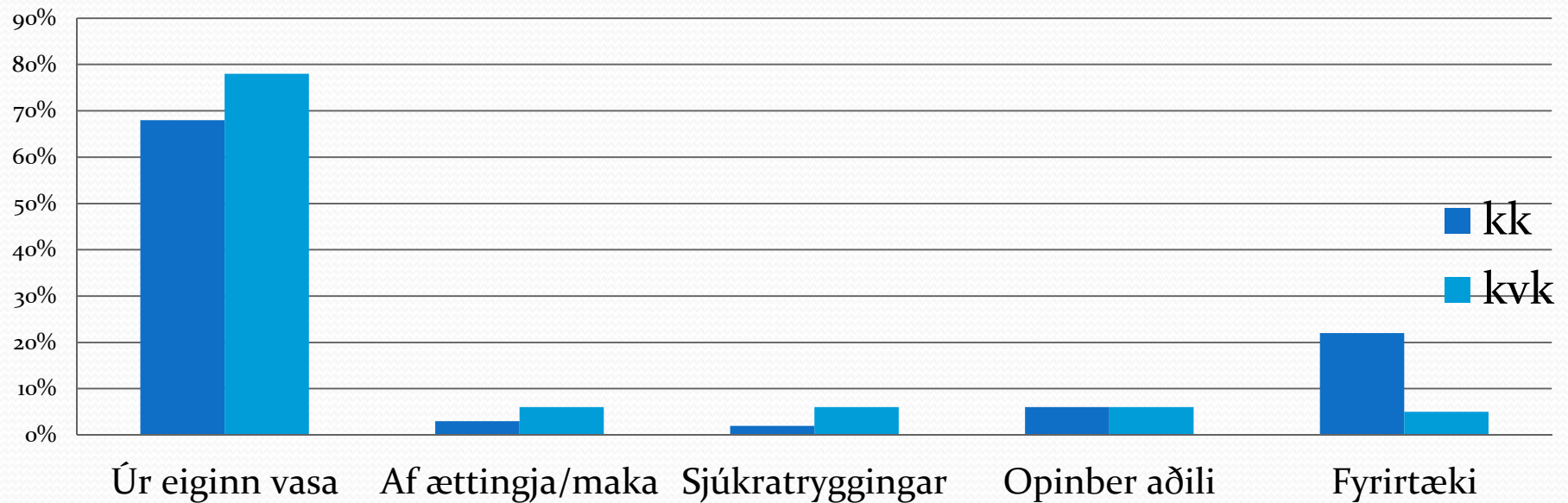
Hver var megintilgangur síðustu flugferðar?

Hlutfall þeirra sem fóru til að hitta fjölskyldu eða vini

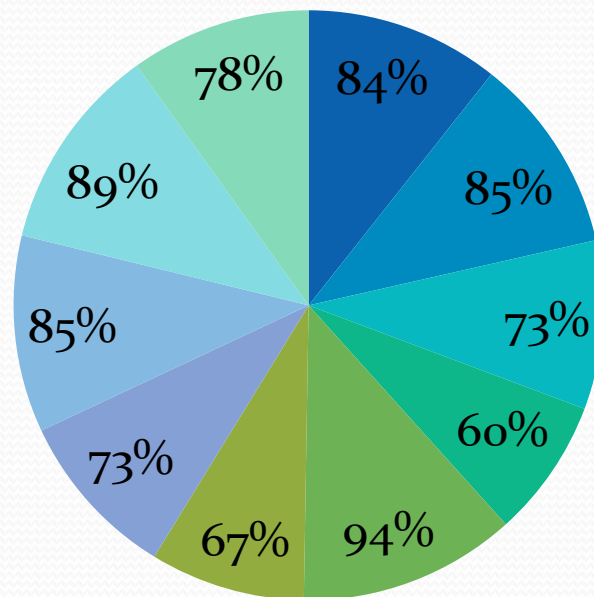
Hver borgar flugið

Hver hefur oftast greitt fyrir flugið þitt á síðustu 12 mánuðum?

Heilbrigðisþjónusta og flug

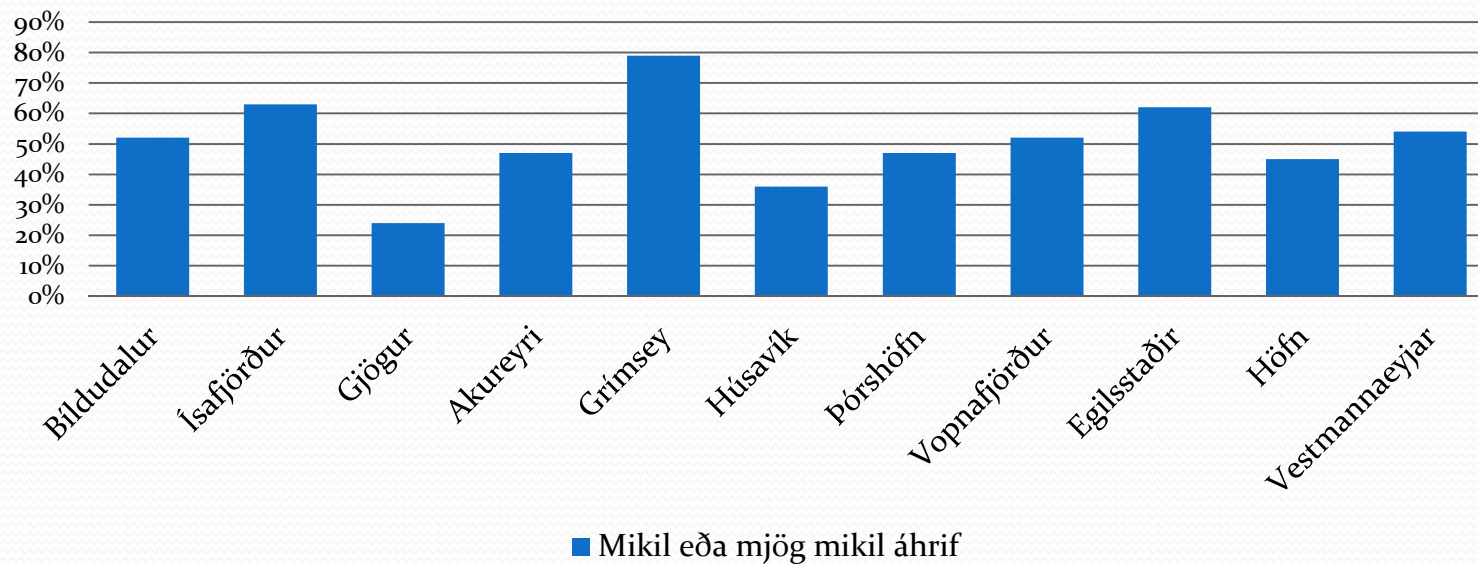
Þeir sem hafa notað flug til að sækja sér heilbrigðisþjónustu

- Bíldudalur
- Ísafjörður
- Gjögur
- Akureyri
- Grímsey
- Húsavík
- Þórshöfn
- Vopnafjörður
- Höfn
- Vestmannaeyjar

Flugið og fyrirtækin

Ef áætlanaflogi yrði hætt,
hver væru áhrifin á þinn rekstur?

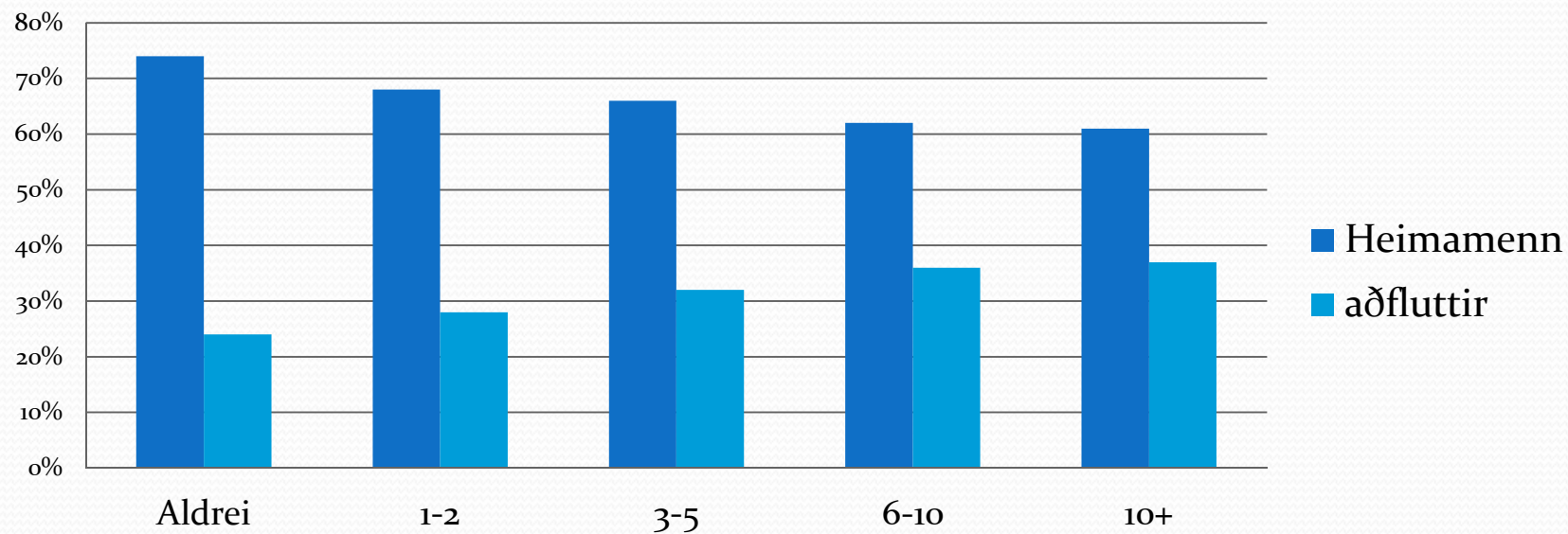

Fjölskyldutengsl

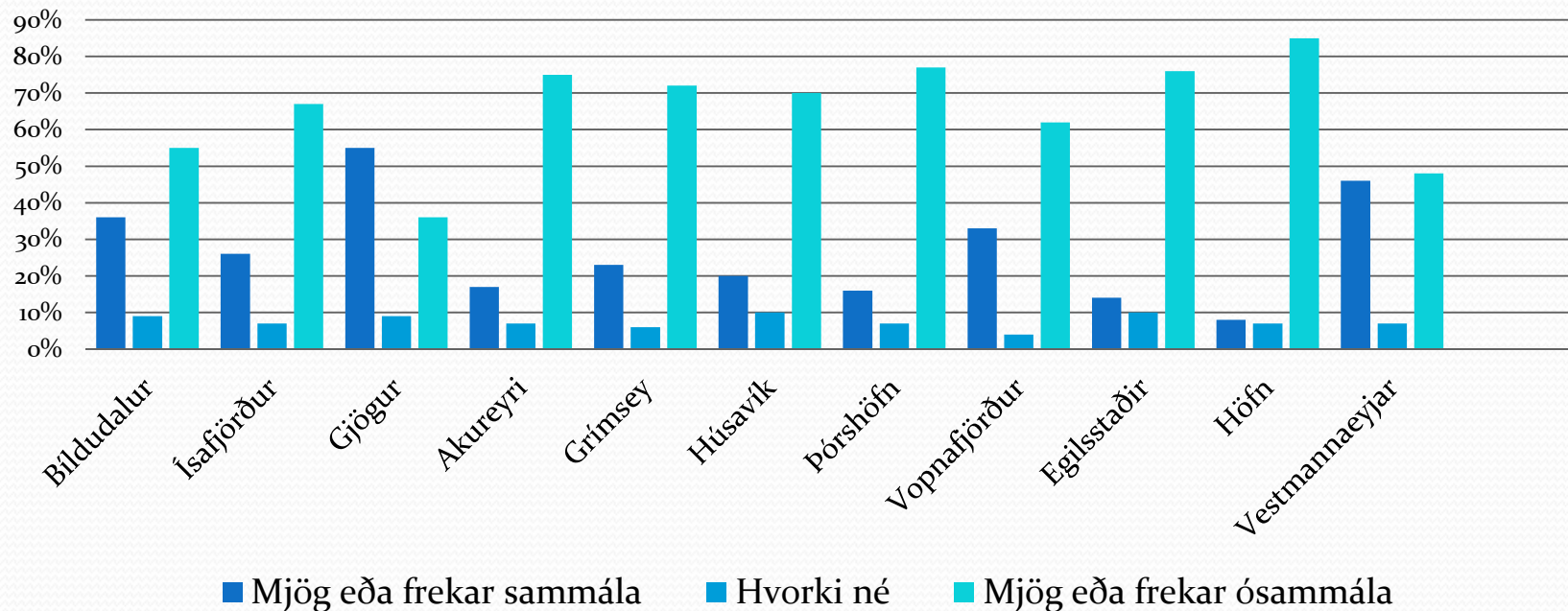
meiri hluti aðfluttra eru konur

Notkun á flugi eftir uppruna

Stórfelldar samgöngubætur í vegakerfi og áhrif á flug

Geta stórfelldar vegabætur td. með jarðgöngum komið í staðinn fyrir flugið?

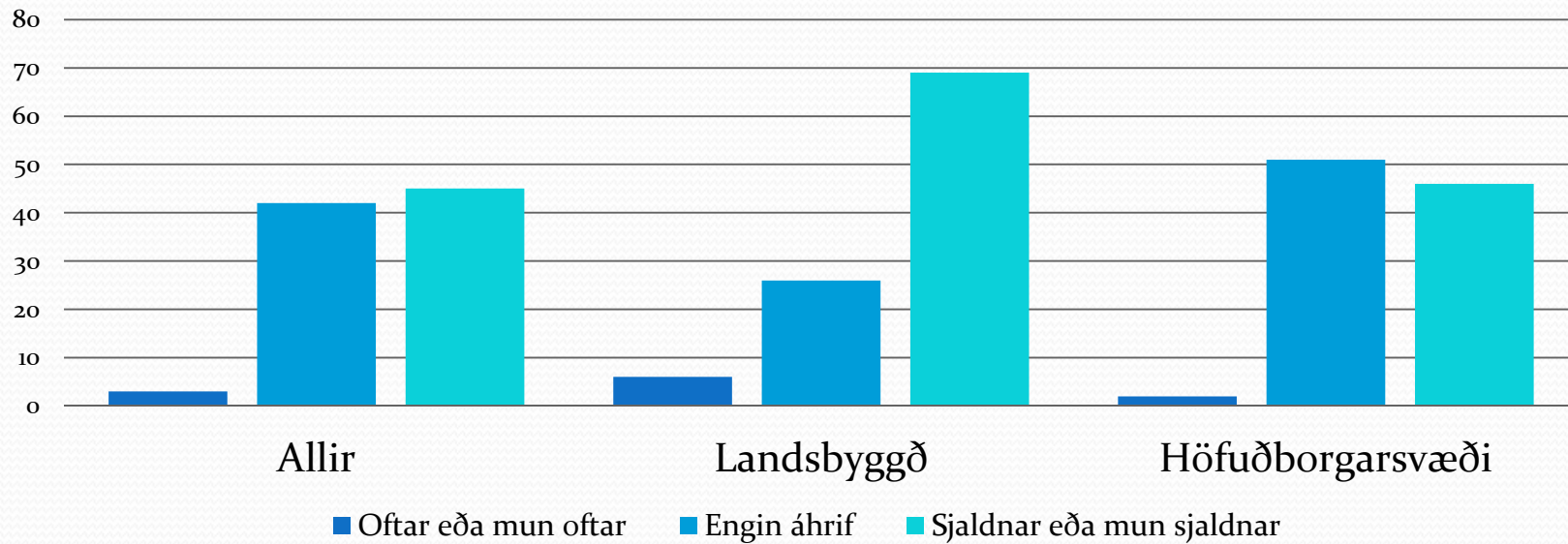

Að lokum

Að flytja flugvöll

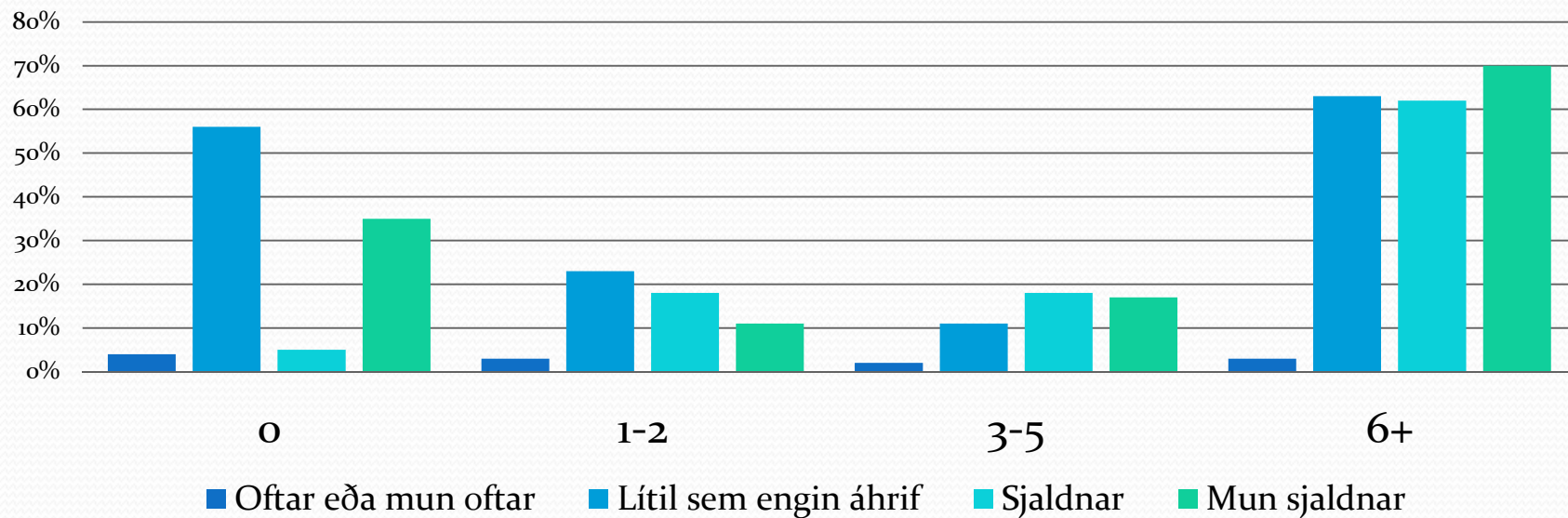
Þjóðmálakönnun: Hefði flutningur flugvallar áhrif á notkun þína á flugi?

Áhrif af flutningi flugvallar eftir tíðni flugferða Skiptir

þá minnstu sem fljúga sjaldan eða aldrei

Áhrif af flutningi flugvallar úr Vatnsmýri
eftir tíðni flugferða

Hvaða áhrif hefði það á notkun þína á flugi ef miðstöð innanlandsflugs yrði færð til Keflavíkur (pastel) eða innan Höfuðborgarsvæðisins (blágrænt)

